



## Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT  
M. SZPUNAR  
fremsat den 30. januar 2018<sup>1</sup>

**Sag C-83/17**

**KP, repræsenteret ved moderen  
mod  
LO**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Oberster Gerichtshof (øverste domstol, Østrig))

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde på det civile område – underholdspligt – ikke muligt at opnå underholdsbidrag fra den underholdspligtige – ændring af den stat, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted – anvendelse af domstolslandets lov«

### I. Indledning

1. I denne sag har Oberster Gerichtshof (øverste domstol, Østrig) anmodet Domstolen om at fortolke en række bestemmelser i Haagerprotokollen af 2007<sup>2</sup> på baggrund af en sag, hvori samme ret har udtrykt tvivl om, hvilken lov der finder anvendelse på den underholdspligt, sagen drejer sig om.

2. I de senere år har Domstolen allerede flere gange besvaret præjudicielle spørgsmål forelagt af nationale retsinstanter i forbindelse med tvister om underholdspligt, der vedrører forordning (EF) nr. 4/2009<sup>3</sup>. Spørgsmålene har drejet sig om kompetencereglerne<sup>4</sup> eller reglerne om fuldbyrdelse af retsafgørelser<sup>5</sup>.

3. Derimod har de anmodninger om præjudiciel afgørelse, som er blevet indgivet indtil nu, ikke direkte drejet sig om Haagerprotokollen af 2007 eller artikel 15 i forordning nr. 4/2009, hvori der henvises til denne protokol med hensyn til spørgsmål om, hvilken lov der skal anvendes. Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse er derfor den første, hvori en national ret anmoder Domstolen om at fortolke lovvalgsreglerne i Haagerprotokollen af 2007.

1 – Originalsprog: polsk.

2 – Protokollens tekst er bilagt Rådets afgørelse 2009/941/EF af 30.11.2009 om Det Europæiske Fællesskabs indgåelse af Haagerprotokollen af 23.11.2007 om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt (EUT 2009, L 331, s. 17, herefter »Haagerprotokollen af 2007«).

3 – Rådets forordning af 18.12.2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (EUT 2009, L 7, s. 1).

4 – Jf. dom af 18.12.2014, Sanders og Huber (C-400/13 og C-408/13, EU:C:2014:2461), og af 16.7.2015, A (C-184/14, EU:C:2015:479). Jf. ligeledes dom af 15.2.2017, W og V (C-499/15, EU:C:2017:118).

5 – Dom af 9.2.2017, S. (C-283/16, EU:C:2017:104).

## II. Retsforskrifter

### A. EU-retten

#### 1. Forordning nr. 4/2009

4. Bestemmelserne om international kompetence i tvister om underholdspligt findes i kapitel II («Kompetence») i forordning nr. 4/2009. Blandt disse bestemmelser har artikel 3 («Generelle bestemmelser») størst betydning, idet den fastsætter følgende:

»De myndigheder, der er kompetente med hensyn til underholdspligt i medlemsstaterne, er:

- a) retten på det sted, hvor sagsøgte har sin sædvanlige bopæl, eller
- b) retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, eller
- c) den ret, der i henhold til den nationale lovgivning har kompetence til at påkende en sag vedrørende en persons retlige status, når anmodningen om underhold er accessorisk i forhold til denne sag, medmindre denne kompetence alene støttes på en af parternes nationalitet, eller
- d) den ret, der i henhold til den nationale lovgivning har kompetence til at påkende en sag vedrørende forældreansvar, når anmodningen om underhold er accessorisk i forhold til denne sag, medmindre denne kompetence alene støttes på en af parternes nationalitet.«

5. Artikel 15 i forordning nr. 4/2009, som har overskriften »Fastlæggelse af, hvilken lov der skal anvendes«, og som findes i samme forordnings kapitel III, der har overskriften »Lovvalg«, bestemmer:

»Den lov, der skal anvendes på underholdspligt, fastlægges i overensstemmelse med [Haagerprotokollen af 2007] [...] i de medlemsstater, der er bundet af dette instrument.«

#### 2. Haagerprotokollen af 2007

6. Artikel 3 samt artikel 4, stk. 1, litra a), og artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 bestemmer følgende:

»Artikel 3

Generel lovvalgsregel

1. Underholdspligt er undergivet loven i den stat, hvor den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted, medmindre denne protokol indeholder andre bestemmelser.

2. Hvis den bidragsberettigede skifter sædvanligt opholdssted, finder loven i den nye opholdsstat anvendelse fra det øjeblik, hvor skiftet finder sted.

Artikel 4

Særlige regler til fordel for visse bidragsberettigede

1. Følgende bestemmelser finder anvendelse på underholdspligt:

- a) som forældre har over for deres børn

[...]

2. Hvis den bidragsberettigede i medfør af den lov, som er omhandlet i artikel 3, ikke kan opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige, finder domstolslandets lov anvendelse.

[...]«

## B. Tysk ret

7. I tysk ret er spørgsmål vedrørende krav om underholdsbidrag med tilbagevirkende kraft omfattet af § 1613 i *Bürgerliches Gesetzbuch* (den tyske borgerlige lovbog, herefter »BGB«). Stk. 1 i denne bestemmelse lyder således:

»Den bidragsberettigede kan kun kræve fuldbyrdelse eller erstatning for manglende opfyldelse med tilbagevirkende kraft fra det tidspunkt, hvor det er blevet pålagt den bidragspligtige at give oplysning om sin indkomst og formue med henblik på inddrivelse af underholdsbidraget, eller fra det tidspunkt, hvor den bidragspligtige er kommet i mora, eller bidragskravet er gjort gældende ad rettens vej [...]«

## C. Østrigsk ret

8. Den forelæggende ret anfører i anmodningen om præjudiciel afgørelse, at underholdsbidrag i henhold til østrigsk ret kan inddrives med tilbagevirkende kraft i tre år. Ifølge fast retspraksis i Østrig er et påkrav til den bidragspligtige ikke nødvendigt for at gøre underholdspligt gældende med tilbagevirkende kraft, når der er tale om børnebidrag.

## III. De faktiske omstændigheder i tvisten i hovedsagen

9. KP, dvs. den mindreårige, der har status som sagsøger i hovedsagen, opholdt sig til og med den 27. maj 2015 sammen med sine forældre i Tyskland. Den 28. maj 2015 bosatte den mindreårige og hans mor sig i Østrig. Siden da har de haft deres sædvanlige opholdssted i denne medlemsstat.

10. Ved begæring af 18. maj 2015 fremsatte den mindreårige krav om underholdsbidrag over for sin far, LO, ved en østrigsk domstol. Senere udvidede den mindreårige ved begæring af 18. maj 2016 sit krav således, at det ligeledes omfattede underholdsbidrag fra faderen for en tidligere periode forud for indgivelsen af begæringen, nemlig fra den 1. juni 2013 til den 31. maj 2015.

11. I hovedsagen har den mindreårige gjort gældende, at det ifølge artikel 3, stk. 1, i Haagerprotokollen af 2007 er tysk ret, der finder anvendelse på de underholdsbidrag, han har til gode for den periode, hvor han havde sit sædvanlige opholdssted i Tyskland. Han kan imidlertid ikke opnå underholdsbidrag fra sin far, da betingelserne for at kræve sådanne med tilbagevirkende kraft (der er fastsat i BGB's § 1613) ikke er opfyldt. Følgelig er det i henhold til artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 østrigsk ret (hvori der ikke fastsættes nogen betingelser af denne art, når der er tale om en mindreårig), der skal anvendes ved bedømmelsen af kravet om underholdsbidrag for førnævnte periode.

12. Den mindreåriges far har nærmere anført, at subsidiær anvendelse af domstolslandets lov i overensstemmelse med artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 kan komme på tale, hvis sagen er blevet anlagt af den bidragspligtige, eller hvis den myndighed, for hvilken den er indbragt, er en myndighed i en stat, hvori hverken den bidragsberettigede eller den bidragspligtige har sit sædvanlige opholdssted. Desuden finder artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 ikke anvendelse, når en bidragsberettiget, som har skiftet sædvanligt opholdssted, kræver underholdsbidrag med tilbagevirkende kraft.

13. Den domstol, der traf afgørelse i første instans, tog ikke begæringen om underholdsbidrag for den tidligere periode til følge. Denne domstol var af den opfattelse, at den lov, som i henhold til artikel 3 i Haagerprotokollen af 2007 finder anvendelse på faderens underholdspligt over for den mindreårige for så vidt angår perioden før, denne skiftede sædvanligt opholdssted, er tysk ret. Artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 kunne imidlertid ikke anvendes på underholdsbidrag for en tidligere periode. Underholdsbidrag for perioden før ændringen af den bidragsberettigedes sædvanlige opholdssted skulle, jf. artikel 3 i forordning nr. 4/2009, ligeledes bedømmes på grundlag af artikel 3, stk. 1, i Haagerprotokollen af 2007, forudsat at den berørte domstol var kompetent som omhandlet i artikel 3 i forordning nr. 4/2009 for så vidt angår denne periode.

14. Appeldomstolen stadfæstede denne afgørelse og tiltrådte de argumenter, retten i første instans havde anført.

15. Oberster Gerichtshof (øverste domstol) skal træffe afgørelse om den revisionsanke, den mindreårige har iværksat af afgørelsen vedrørende underholdsbidrag for en tidligere periode.

#### **IV. De præjudicielle spørgsmål og retsforhandlingerne for Domstolen**

16. På denne baggrund har Oberster Gerichtshof (øverste domstol) truffet bestemmelse om, at sagen udsættes, og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal nærhedsbestemmelsen i artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 om, hvilken lov der skal anvendes på underholdspligt, fortolkes således, at denne kun finder anvendelse, såfremt den ansøgning, hvorved sagen om underholdspligt indledes, indgives i en anden stat end den stat, hvor den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted?

Såfremt dette spørgsmål besvares benægtende:

2) Skal artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 om, hvilken lov der skal anvendes på underholdspligt, fortolkes således, at udtrykket »ikke kan opnå underholdsbidrag« også vedrører tilfælde, hvor lovgivningen på det hidtidige opholdssted blot på grund af manglende overholdelse af visse betingelser i lovgivningen ikke hjemler en ret til bidrag med tilbagevirkende kraft?»

17. Anmodningen om præjudiciel afgørelse blev indleveret til Domstolens Justitskontor den 15. februar 2017.

18. Den tyske regering og Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg.

#### **V. Bedømmelse**

##### **A. Indledende bemærkninger vedrørende Haagerprotokollen af 2007**

19. I perioden før forordning nr. 4/2009 fandt anvendelse, var domstolens internationale kompetence i sager om underholdspligt fastlagt i kompetencereglerne i Bruxelleskonventionen<sup>6</sup> og Bruxelles I-forordningen<sup>7</sup>.

6 – Konvention af 27.9.1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1972, L 299, s. 32).

7 – Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22.12.2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1).

20. Reglerne om kompetence i sager om underholdspligt blev omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 4/2009, og tvister vedrørende denne type forpligtelser var således ikke længere omfattet af »Bruxelles-ordningen«<sup>8</sup>.

21. Forordning nr. 4/2009 indeholder imidlertid ikke nogen bestemmelser, som direkte fastlægger, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt. Tidligere var spørgsmålet herom heller ikke omfattet af andre instrumenter inden for EU's internationale privatret, hvis anvendelsesområder udtrykkeligt ikke omfatter denne form for forpligtelser<sup>9</sup>.

22. Ifølge det oprindelige udkast var det hensigten, at lovvalgsreglerne om, hvilken ret der finder anvendelse på underholdspligt, skulle findes i forordning nr. 4/2009 selv<sup>10</sup>. Dette kunne imidlertid have hindret, at forordningen blev vedtaget, eftersom nogle medlemsstater ikke var positivt indstillet over for tanken om at vedtage en forordning, som indeholdt lovvalgsregler. Bl.a. derfor blev det under arbejdet med forordningen besluttet, at lovvalgsreglerne kunne gøres ensartede ved hjælp af et aftalemæssigt instrument, nemlig Haagerprotokollen af 2007<sup>11</sup>. Disse samordnede lovgivningsforanstaltninger resulterede i, dels at Fællesskabet tiltrådte Haagerprotokollen af 2007<sup>12</sup>, dels at der i forordning nr. 4/2009 blev indsat en bestemmelse, hvorefter den lov, der skal anvendes på underholdspligt, fastlægges i overensstemmelse med denne protokol<sup>13</sup>.

## **B. Domstolens kompetence med hensyn til at fortolke bestemmelserne i Haagerprotokollen af 2007**

23. Før den væsentligste del af begrundelsen for anmodningen om præjudiciel afgørelse har den forelæggende ret fremført en række betragtninger om Domstolens kompetence med hensyn til at fortolke bestemmelserne i Haagerprotokollen af 2007. Den forelæggende ret anfører, at der i artikel 15 i forordning nr. 4/2009 udtrykkeligt henvises til Haagerprotokollen af 2007, hvilket indebærer, at Domstolen kan fortolke bestemmelserne i denne protokol. Den forelæggende ret påpeger desuden – således som Kommissionen også har gjort – at Fællesskabet ratificerede Haagerprotokollen af 2007, hvilket ligeledes giver grundlag for, at Domstolen har kompetence til at besvare præjudicielle spørgsmål vedrørende dette juridiske instrument.

8 – Jf. artikel 68, stk. 1, i forordning nr. 4/2009 og 44. betragtning til forordningen.

9 – Jf. artikel 1, stk. 2, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17.6.2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I) (EFT 2008, L 177, s. 6) og artikel 1, stk. 2, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 864/2007 af 11.7.2007 om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt (Rom II-forordningen) (EUT 2007, L 199, s. 40), hvorefter kontraktlige forpligtelser og forpligtelser uden for kontrakt, »der udspringer af familieforhold og af forhold, der ifølge den lov, der finder anvendelse på sådanne forhold, anses for at have tilsvarende virkninger, herunder underholdsforpligtelser«, udelukkes fra de respektive forordningers anvendelsesområde. I Rom-konvention I af 1980 om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser (EFT 1980, L 266, s. 1, herefter »Romkonventionen«), hvis anvendelsesområde generelt svarede til Rom I-forordningens, var kontraktlige forpligtelser vedrørende »rettigheder og forpligtelser, som udspringer af familieforhold, slægtskab, ægteskab eller svogerskab, herunder underholdsforpligtelser over for børn født uden for ægteskab«, ligeledes udtrykkeligt udelukket fra anvendelsesområdet [jf. artikel 1, stk. 2, litra b), tredje led].

10 – Kommissionens forslag af 15.12.2015 til Rådets forordning om kompetence, gældende lov, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og om samarbejde vedrørende underholdspligt (KOM(2005) 649 endelig, procedure nr. 2005/0259 (CNS), herefter »forslaget til forordning nr. 4/2009«) indeholdt et kapitel III med overskriften »Gældende lov«, hvori der var indsat en række bestemmelser om, hvorledes det skulle fastlægges, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt (artikel 12-21 i forslaget til forordning nr. 4/2009).

11 – M. Župan: »Innovations of the 2007 Hague Maintenance Protocol«, P. Beaumont, B. Hess, L. Walker, S. Spancken (red.): *The Recovery of Maintenance in the EU and Worldwide*, Oxford – Portland, Hart Publishing 2014, s. 313. Den omstændighed, at der er indsat kompetence- og lovvalgsregler i to særskilte retsakter, gør det muligt for visse medlemsstater at anvende forordning nr. 4/2009 uden at have pligt til at benytte lovvalgsreglerne i Haagerprotokollen af 2007 (jf. P. Beaumont: »International Family Law in Europe – the Maintenance Project, the Hague Conference and the EC: A Triumph of Reverse Subsidiarity«, *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 2009, bind 73, hæfte 3, s. 514). Dette gælder også Det Forenede Kongerige, som i sidste instans tilsluttede sig forordning nr. 4/2009, men som endnu ikke er part i Haagerprotokollen af 2007.

12 – Jf. punkt 25 i dette forslag til afgørelse.

13 – Jf. artikel 15 i forordning nr. 4/2009. For en mere omfattende fremstilling af spørgsmålet om integration af konventionsbestemmelser i EU-rettens system af lovvalgsregler, jf. P.A. de Miguel Asensio og J.S. Bergé: »The Place of International Agreements and European Law in a European Code of Private International Law«, M. Fallon, S. Lagade og S. Poillot Peruzzetto (red.): *Quelle architecture pour un code européen de droit international privé?*, Frankfurt am Main, Peter Lang, 2011, s. 187 ff.

24. I denne sammenhæng skal det for det første bemærkes, at Domstolen i henhold til artikel 267, stk. 1, litra b), TEUF har kompetence til at afgøre præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af bl.a. retsakter udstedt af Unionens institutioner, organer, kontorer eller agenturer.

25. Ved sin afgørelse af 30. november 2009<sup>14</sup>, der bl.a. blev vedtaget på grundlag af artikel 300, stk. 2, første afsnit, andet punktum, EF og artikel 300, stk. 3, første afsnit, EF godkendte Rådet Haagerprotokollen af 2007 på Det Europæiske Fællesskabs vegne.

26. Det følger af fast retspraksis, at en aftale indgået af Rådet i henhold til artikel 300 EF i forhold til Fællesskabet er en retsakt fra en af Fællesskabets institutioner som omhandlet i de bestemmelser i traktaten, der fastlægger rækkevidden af Domstolens kompetence i præjudicielle sager<sup>15</sup>.

27. I dag er spørgsmål om indgåelse af internationale aftaler på Unionens vegne omfattet af artikel 218 TEUF. Der er ikke foretaget ændringer af proceduren forud for Unionens indgåelse af en international aftale og af dens virkninger, som påvirker relevansen af Domstolens eksisterende praksis vedrørende dette spørgsmål. Desuden bestemmes det i artikel 216, stk. 2, TEUF (der svarer til artikel 300, stk. 7, EF), at de aftaler, Unionen indgår, er bindende for EU-institutionerne og medlemsstaterne. Når en sådan aftale er trådt i kraft, er bestemmelserne i den med andre ord en integrerende del af Unionens retsorden; inden for rammerne af denne har Domstolen kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse om fortolkningen af de pågældende bestemmelser.

## C. Det første præjudicielle spørgsmål

### 1. Indledende bemærkninger

28. Med sit første præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 kan finde anvendelse i en sag for domstolene i en medlemsstat, på hvis område den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted.

29. Den forelæggende ret anfører, at det følger af punkt 63 i rapporten fra A. Bonomi<sup>16</sup>, at subsidiær anvendelse af domstolslandets lov i henhold til artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 er hensigtsmæssig, når sagen om underholdsbidrag rejses i en anden stat end den, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted. I den modsatte situation svarer domstolslandets lov til loven i den stat, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted, og dermed i henhold til artikel 3, stk. 1, i Haagerprotokollen af 2007 til den lov, som normalt finder anvendelse på underholdspligt. Det er derfor, at protokollens artikel 4, stk. 2, kan finde anvendelse, når sagen om underholdsbidrag er anlagt af den bidragspligtige eller rejst over for myndighederne i en anden medlemsstat end den, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted.

30. Den forelæggende ret anfører imidlertid, idet den henviser til de anførte passager i den forklarende rapport, at de efter dens vurdering forudsætter, at den bidragsberettigede ikke har skiftet sædvanligt opholdssted. Det er derfor ikke sikkert, at artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 finder anvendelse, når den bidragsberettigede flytter sit sædvanlige opholdssted til en anden medlemsstat og ved en domstol i denne stat anlægger sag om underholdsbidrag for en tidligere periode i forhold til ændringen af den pågældendes sædvanlige opholdssted.

14 – Jf. fodnote 2.

15 – Jf. dom af 22.10.2009, Bogiatzi (C-301/08, EU:C:2009:649, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).

16 – *Rapport explicatif sur le Protocole de La Haye du 23 novembre 2007 sur la loi applicable aux obligations alimentaires*, Actes et documents de la Vingt et unième session de la Conférence de La Haye (2007) (tilgængelig i elektronisk form: <https://www.hcch.net/fr/publications-and-studies/details4/?pid=4898>).

31. Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt fastslået, på hvilke betingelser artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 finder anvendelse under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede. Jeg foreslår derfor, at Domstolen i sit svar på dette første spørgsmål klarlægger, på hvilke betingelser denne bestemmelse finder anvendelse i en situation, hvor den bidragsberettigede har ændret sit sædvanlige opholdssted og kræver underholdsbidrag fra den bidragspligtige for en periode før ændringen.

## ***2. Den tyske regerings standpunkt***

32. Den tyske regering finder, at man ved besvarelsen af det første spørgsmål ikke bør begrænse sig til en ren tekstuel fortolkning af artikel 3, stk. 2, og artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007. Opbygningen og formålet med dette juridiske instrument leder nemlig til den konklusion, at artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 kun kan finde anvendelse, hvis den domstol, for hvilken den bidragsberettigede fremsætter krav om underholdsbidrag for en tidligere periode, havde kompetence til at påkende en tvist om underholdsbidrag i denne periode.

33. Den tyske regering har anført, at lovvalgsreglerne i Haagerprotokollen af 2007 bygger på den forudsætning, at der skal være en forbindelse mellem den faktiske situation, som har givet anledning til den fordring, den bidragsberettigede påberåber sig, og den lov, der skal anvendes ved bedømmelsen af den. Kompetencereglerne bygger på samme forudsætning. Der skal således også foreligge en bestemt forbindelse mellem den stat, hvis retter har kompetence til at påkende tvisten om underholdsbidrag, og den faktiske situation, som har givet ophav til den ret til underholdsbidrag, som den bidragsberettigede påberåber sig.

## ***3. Kommissionens standpunkt***

34. Kommissionen finder, at artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 kan finde anvendelse i enhver tvist, herunder også i en sag for en domstol i den stat, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted. Dette gælder ligeledes i situationer, hvor den bidragsberettigede kræver underholdsbidrag med tilbagevirkende kraft.

35. Ifølge Kommissionen fastlægger punkt 63 i rapporten fra A. Bonomi (hvortil den forelæggende ret henviser i sin anmodning om præjudiciel afgørelse) ikke anvendelsesområdet for artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007, men angiver en række tilfælde, hvori denne bestemmelse kan vise sig at være hensigtsmæssig for en bidragsberettiget.

36. Mere specifikt har Kommissionen anført, at den betingelse, som gør det muligt at anvende domstolslandets lov i henhold til artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007, består i, at det ikke er muligt at opnå underholdsbidrag »på grundlag af den lov, hvortil der henvises i [protokollens] artikel 3«. Med andre ord vedrører artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 ifølge Kommissionen ikke kun den lov, der udpeges som den, der skal anvendes, i henhold til protokollens artikel 3, stk. 1, men ligeledes den, der udpeges i henhold til dens artikel 3, stk. 2. Kommissionen finder, at en formålsbestemt fortolkning af den nævnte bestemmelse leder til de samme konklusioner. Formålet med artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 er at stille visse grupper af bidragsberettigede gunstigere i forhold til de løsninger, der fastsættes i protokollens artikel 3, som vedrører bidragsberettigede som helhed.

#### **4. Bedømmelse vedrørende det første præjudicielle spørgsmål**

##### **a) Tekstuel fortolkning**

37. Det skal først bemærkes, at man uden for store vanskeligheder kunne give et svar på det første præjudicielle spørgsmål, der stemte overens med Kommissionens standpunkt, på grundlag af en tekstuel fortolkning af artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007, og fastslå, at artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 kan finde anvendelse i enhver sag, herunder også i sager ved retterne i den stat, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted. Man ville så meget desto mere være tilbøjelig til at foretrække et sådant svar, hvis den forudsætning blev lagt til grund, at der udelukkende skal tages hensyn til den bidragsberettigedes interesse. Kommissionens standpunkt forekommer mig dog at støtte sig på en ret overfladisk fortolkning af Haagerprotokollen af 2007 og på et ræsonnement, der ikke tager hensyn til de konklusioner, som en systematisk og formålsbestemt fortolkning leder til.

38. Kommissionen har draget den konklusion på grundlag af ordlyden af artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007, at domstolslandets lov kan finde anvendelse i stedet for loven i den stat, hvori den bidragsberettigede har sit nuværende sædvanlige opholdssted, og loven i den stat, hvori den bidragsberettigede havde sit tidligere sædvanlige opholdssted, da det er således, at udtrykket »den lov, som er omhandlet i artikel 3 [i Haagerprotokollen af 2007]«, skal fortolkes.

39. Jeg er ikke fuldstændig overbevist om, at dette argument reelt bekræfter, at ordlyden af artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 bestemmer, hvilken fremgangsmåde der skal følges, når den bidragsberettigede skifter sædvanligt opholdssted og siden kræver underholdsbidrag for en tidligere periode før ændringen af den pågældendes sædvanlige opholdssted. Mens protokollens artikel 4, stk. 2, ikke indeholder andet, der gør det muligt at fastlægge et entydigt standpunkt vedrørende dette spørgsmål, giver de øvrige dele af affattelsen af protokollens artikel 4 anledning til en vis tvivl i denne henseende.

40. Hvis den bidragsberettigede f.eks. stævner den bidragspligtige for myndigheden i den stat, på hvis område den pågældende har sit sædvanlige opholdssted, er det ifølge artikel 4, stk. 3, i Haagerprotokollen af 2007 i første instans domstolslandets lov, der skal anvendes. Hvis den bidragsberettigede i medfør af denne lov ikke kan opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige, anvendes »loven i den stat, på hvis område den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted«, og ikke loven i den stat, der angives i artikel 3, således som det bestemmes i protokollens artikel 4, stk. 2. Jeg er ikke sikker på, at man i et sådant tilfælde – idet jeg lægger den tekstuelle fortolkning til grund, som Kommissionens ræsonnement bygger på – skal se bort fra artikel 3, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 og (selv når den bidragsberettigede har skiftet sædvanligt opholdssted) kun anvende loven i den stat, hvori den bidragsberettigede har sit nuværende sædvanlige opholdssted.

41. I øvrigt skal det bemærkes, at hvis den bidragsberettigede ikke kan opnå underholdsbidrag i henhold til den lov, som er omhandlet i artikel 3 og artikel 4, stk. 2 og 3, i Haagerprotokollen af 2007, gør protokollens artikel 4, stk. 4, det muligt at anvende loven i den stat, som den bidragsberettigede og den bidragspligtige begge er statsborgere i. Denne regel bestemmer ikke, hvilken fremgangsmåde der skal benyttes, hvis den bidragsberettigede kræver underholdsbidrag for en periode, hvori den bidragspligtige kun erhvervede det statsborgerskab, som den bidragsberettigede allerede besad. Så meget desto mere er det uvist, om det ligeledes ville have retroaktive virkninger, hvis den bidragspligtige mistede sit statsborgerskab, hvilket ville indebære, at den bidragsberettigede ikke kunne påberåbe sig artikel 4, stk. 4, i Haagerprotokollen af 2007, selv for så vidt angår den periode, hvori den



bidragsberettigede og den bidragspligtige havde samme statsborgerskab<sup>17</sup>.

42. Jeg er ikke overbevist om, at denne form for problemer kan løses blot ved at henholde sig til en tekstuel fortolkning.

43. Der er så meget desto mere grund til at nære tvivl om Kommissionens argumenter (hvori der henvises til en tekstuel fortolkning), når det konstateres, at resultatet af at tiltræde dens standpunkt kunne blive en situation, hvor underholdsbidrag for en tidligere periode ville blive bedømt på grundlag af en lov, som (i denne periode) i henhold til lovvalgsreglerne i Haagerprotokollen af 2007 principielt ikke ville have kunnet benyttes som den lov, der finder anvendelse på bidragene. Der kunne være tale om en lov, som i denne periode ikke havde nogen form for forbindelse med underholdspligtens parter familiesforhold. Af den grund ville der være tale om en ret, hvis anvendelse ingen af denne pligts parter havde kunnet forudse på det pågældende tidspunkt.

44. Jeg vil gerne påpege, at omstændighederne i hovedsagen synes at være et eksempel på en sådan situation. Der er nemlig intet belæg for at antage, at østrigsk lov ville have kunnet finde anvendelse ved bedømmelsen af de underholdsbidrag, den mindreårige har til gode fra sin far for perioden fra den 1. juni 2013 til den 27. maj 2015<sup>18</sup>, hvis han ikke havde skiftet sædvanligt opholdssted, og hvis de østrigske domstole og retter ikke var blevet kompetente som følge heraf<sup>19</sup>. Parterne synes heller ikke at have kunnet vælge østrigsk lov som den lov, der finder anvendelse på de omtvistede underholdsbidrag<sup>20</sup>.

45. På baggrund af de ovenfor fremførte bemærkninger er jeg derfor af den opfattelse, at det første præjudicielle spørgsmål skal vurderes ved hjælp af andre fortolkningsmetoder end den tekstuelle.

46. I den forbindelse mener jeg, at man ikke kan begrænse sig til kun at undersøge lovvalgsreglerne i Haagerprotokollen af 2007, men at man også skal tage kompetencereglerne i forordning nr. 4/2009 i betragtning. Det er nemlig disse kompetenceregler, der bestemmer, i hvilken stat retten eller retterne har kompetence til at påkende en given tvist. Kompetencereglerne fastlægger således indirekte domstolslandet som omhandlet i artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007.

17 – I denne forbindelse skal det bemærkes, at det kan føre til ugunstige løsninger for den bidragspligtige, hvis den antagelse lægges til grund, at den bidragspligtiges eller den bidragsberettigedes opnåelse eller tab af statsborgerskab har tilbagevirkende kraft. Artikel 6 i Haagerprotokollen af 2007 gør det nemlig muligt for den bidragspligtige at bestride den bidragsberettigedes krav, hvis den omhandlede underholdspligt hverken »består« i henhold til loven i den stat, hvori den bidragspligtige har sit sædvanlige opholdssted, eller i henhold til loven i den stat, hvori begge parter har statsborgerskab, hvis de har et sådant. Hvis ændringen af de omstændigheder, ved hjælp af hvilke det fastslås, hvilken af de i denne bestemmelse omhandlede love der finder anvendelse, ligeledes havde tilbagevirkninger, ville den bidragspligtige ved at ændre sit sædvanlige opholdssted eller sit statsborgerskab kunne modsætte sig den bidragsberettigedes krav, herunder for perioden før sådanne ændringer.

18 – I øvrigt skal det ligeledes fremhæves, at den forelæggende ret anfører, at den bidragsberettigede ved sin begæring af 18.5.2015 anlagde sag om underholdsbidrag ved en østrigsk domstol, skønt den bidragsberettigede først fik sædvanligt opholdssted i denne stat den 28.5.2015. Det er derfor uklart, på hvilket grundlag den østrigske domstol erklærede sig internationalt kompetent til at påkende tvisten. Denne omstændighed har dog kun begrænset betydning i den foreliggende sag, da det først var ved en begæring af den 18.5.2016 (dvs. efter at den bidragspligtige havde ændret sit sædvanlige opholdssted), at den bidragsberettigede udvidede sit krav om underholdsbidrag – de underholdsbidrag, som de to præjudicielle spørgsmål drejer sig om i det aktuelle tilfælde – til også at omfatte en tidligere periode. Hvis den bidragsberettigede havde anlagt en særskilt sag om underholdsbidrag for den tidligere periode, ville der således ikke have været tvivl om, at de østrigske retter (i deres egenskab af retter i den stat, hvori den bidragspligtige havde sit sædvanlige opholdssted) havde kompetence til at påkende denne tvist i henhold til artikel 3, litra a), i forordning nr. 4/2009.

19 – Jf. punkt 58 og 59 i dette forslag til afgørelse, hvori der gives en kort beskrivelse af de tilknytningsfaktorer i lovvalgsreglerne i Haagerprotokollen af 2007, på grundlag af hvilke det fastlægges, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt.

20 – Jf. punkt 60 i dette forslag til afgørelse, hvori der gives en beskrivelse af de lovvalgsregler i Haagerprotokollen af 2007, som gør det muligt at træffe et valg med hensyn til, hvilken lov der skal anvendes på den pågældende underholdspligt.

## ***b) Systematisk fortolkning***

### *1) Anvendelsesområdet for artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 i sammenhæng med protokollens øvrige regler*

47. På baggrund af bemærkningerne i punkt 39-42 i dette forslag til afgørelse må artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 anses for ikke at indeholde nogen indikationer, som gør det muligt at fastslå, i hvilke situationer denne bestemmelse finder anvendelse. Kun en undersøgelse af artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007, hvori også andre bestemmelser i denne protokol tages i betragtning, kan give sådanne indikationer.

48. For det første finder artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 ikke anvendelse, hvis den bidragsberettigede anlægger sag om underholdsbidrag ved en domstol i den stat, hvori den bidragspligtige har sit sædvanlige opholdssted. Sådanne situationer falder ind under anvendelsesområdet for artikel 4, stk. 3, i Haagerprotokollen af 2007. Når, for det andet, tvisten om underholdspligt er indbragt for retterne i den stat, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted, er domstolslandets lov loven i den stat, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted, og dermed i henhold til artikel 3, stk. 1, i Haagerprotokollen af 2007 den lov, som normalt finder anvendelse på underholdspligt. I et sådant tilfælde kan subsidiær anvendelse af domstolslandets lov i henhold til artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 derfor ikke komme på tale.

49. Artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 har, med andre ord, et forholdsvis snævert anvendelsesområde. Denne bestemmelse kan anvendes, når tvisten om underholdspligt behandles af en ret i en anden stat end den, hvori den bidragspligtige har sit sædvanlige opholdssted (for i denne situation anvendes artikel 4, stk. 3, i Haagerprotokollen af 2007), eller den, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted (for i denne situation ville det være meningsløst at anvende artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007, eftersom domstolslandets lov er loven i den stat, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted).

### *2) Tilknytningsfaktorer i kompetencereglerne i forordning nr. 4/2009*

50. For tvister om underholdspligt fastlægges retternes internationale kompetence i kompetencereglerne i forordning nr. 4/2009.

51. Det bestemmes i artikel 3, litra a) og b), i denne forordning, at det er retten (eller retterne) på det sted, hvor sagsøgte (hvad enten der er tale om den bidragsberettigede eller den bidragspligtige) har sin sædvanlige bopæl, og det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, som er kompetente. Det er nemlig de retslige myndigheder i disse stater, som er bedst egnede til at vurdere den bidragsberettigedes behov og den bidragspligtiges midler, ifølge hvad der bestemmes i artikel 14 i Haagerprotokollen af 2007.

52. Ud over retterne i den stat, hvori en af underholdspligtens parter har sit sædvanlige opholdssted, bestemmes det i artikel 3, litra c) og d), i forordning nr. 4/2009, at tvister om underholdspligt kan behandles af de retter, som har kompetence efter domstolslandets lov til at påkende en sag vedrørende (henholdsvis) en persons retlige status eller forældresansvar, »når anmodningen om underhold er

accessorisk i forhold til denne sag«<sup>21</sup>.

53. I artikel 7 i forordning nr. 4/2009 fastsættes det derpå, at det under hensyn til forum necessitatis er retterne i den medlemsstat, hvortil tvisten har en »tilstrækkelig tilknytning«, som er kompetente, hvis ingen ret i en medlemsstat er kompetent i medfør af samme forordnings artikel 3-6. Det angives i 16. betragtning til forordning nr. 4/2009, at den tilstrækkelige tilknytning, der skal bestå ifølge forordningens artikel 7, kan foreligge, når en af parterne er statsborger i den stat, ved en af hvis retter sagen er anlagt. I artikel 6 i forordning nr. 4/2009 fastsættes en lignende løsning. Hvis ingen ret i en medlemsstat er kompetent i medfør af forordningens artikel 3-5, og ingen ret i en stat, som er part i Luganokonventionen, og som ikke er en medlemsstat, er kompetent i medfør af denne konvention, er retterne i den medlemsstat, hvori begge parter er statsborgere, således kompetente.

54. I henhold til forordning nr. 4/2009 har parterne ganske vist mulighed for at vælge, hvilken ret der er kompetent til at afgøre tvister om underholdspligt. I medfør af forordningens artikel 4, stk. 1, er dette valg af værneting dog af begrænset karakter og tager først og fremmest sigte på retten (eller retterne) i medlemsstater, der på en vis måde har sammenhæng med den bidragsberettigedes eller den bidragspligtiges person.

55. I øvrigt er der i tilfælde af, at parterne vælger værneting, ikke grund til at frygte, at en ret, hvis anvendelse en af parterne ikke har kunnet forudse, skal anvendes i medfør af de lovvalgsregler, der finder anvendelse i domstolslandet. Eftersom parterne er enige om at overlade en bestemt ret behandlingen af deres tvister om underholdspligt, accepterer den bidragsberettigede og den bidragspligtige nemlig, at der anvendes den lov, som i de i domstolslandet gældende lovvalgsregler fastlægges som den, der skal anvendes. Det samme argument gælder, når der er tale om artikel 5 i forordning nr. 4/2009, der vedrører kompetence baseret på sagsøgtes fremmøde.

56. Jeg er følgelig af den opfattelse, at kompetencereglerne i forordning nr. 4/2009 bygger på den forudsætning, at der er en forbindelse mellem de underholdsbidrag, som en given tvist drejer sig om, og den stat, hvis retter har kompetence til at påkende denne tvist. Denne forbindelse skal mindst være tilstrækkelig tæt til, at begge underholdspligtens parter kan forudse, i hvilke stater retterne kan blive foranlediget til at påkende tvister om de pågældende underholdsbidrag<sup>22</sup>.

57. Som følge af kompetencereglerne i forordning nr. 4/2009 er domstolslandets lov (der kan finde anvendelse i henhold til artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007) med andre ord loven i en stat, som på en vis måde er knyttet til de underholdsbidrag, der stilles krav om i den pågældende sag.

21 – I sådanne tvister fastlægges kompetencen i overensstemmelse med Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27.11.2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabsager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT 2003, L 338, s. 1). For så vidt angår personers retlige status (skilsmisse, separation og omstødelse af ægteskab) er domstolskompetencen i overensstemmelse med artikel 3, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003 fordelt på grundlag af kriterier, hvorved der først og fremmest tages hensyn til ægtefællernes eller en af disses sædvanlige eller tidligere opholdssted, hvorimod det fremgår af 12. betragtning til forordningen, at kompetencereglerne for sager vedrørende forældreansvar er udformet under hensyntagen til barnets bedste og navnlig bygger på kriteriet om nærhed; jf. dom af 16.7.2015, A (C-184/14, EU:C:2015:479, præmis 37). De tilknytningsfaktorer, der danner grundlag for retternes internationale kompetence i tvister om skilsmisse, separation og omstødelse af ægteskab samt om forældreansvar, afspejler ligeledes forudsætningen om, at de kompetente retter er retterne i den stat, som på en vis måde er knyttet til parternes levevilkår.

22 – Ganske vist angives det i punkt 60 i rapporten fra A. Bonomi, at anvendelsen af domstolslandets lov giver den pågældende ret mulighed for at anvende den lov, den kender bedst; dette indebærer set fra de bidragsberettigedes synspunkt, at der kan opnås retsafgørelser hurtigere og med lavere omkostninger. Disse bemærkninger vedrører imidlertid – således som Kommissionen har påpeget – ikke begrundelsen for at anvende domstolslandets lov som sådan, men den overvejende betydning af den tilknytningsfaktor, der drejer sig om den sædvanlige bopæl, i forhold til den, der drejer sig om parternes fælles statsborgerskab. Domstolslandets lov vejer så meget desto tungere end loven i den stat, hvori begge parter har statsborgerskab, eftersom den, således som det anføres i retslitteraturen, bedre afspejler levevilkårene for underholdspligtens parter. Jf. L. Walker: *Maintenance and Child Support in Private International Law*, Oxford – Portland, Hart Publishing, 2015, s. 81.

### 3) Tilknytningsfaktorer i kompetencereglerne i Haagerprotokollen af 2007

58. I henhold til artikel 3, stk. 1, i Haagerprotokollen af 2007 er den lov, der finder anvendelse på underholdspligt, principielt loven i den stat, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted. Dette er loven i en stat, som er tæt knyttet til den pågældende underholdspligt, da den navnlig tager den bidragsberettigedes levevilkår på det sted, hvor underholdsbidragene anvendes til at opfylde den pågældendes behov, i betragtning. Hvad dette angår deler jeg den tyske regerings opfattelse, hvorefter artikel 3, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 ligeledes er udtryk for, at der består en forbindelse mellem den lov, der finder anvendelse, og den situation, som har givet anledning til den bidragsberettigedes ret til underholdsbidrag. Når den bidragsberettigede skifter sædvanligt opholdssted, ændrer de faktorer, som har indflydelse på den pågældendes behov (som underholdsbidraget har til formål at opfylde), sig også. Som følge af artikel 3, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 afspejles ændringen af disse faktorer sig i, hvilken lov der udpeges som den, der finder anvendelse på den omhandlede underholdspligt.

59. En undersøgelse af artikel 4, stk. 3 og 4, i Haagerprotokollen af 2007 fører til lignende konklusioner; i disse stykker bestemmes det, at henholdsvis loven i den stat, hvori den bidragspligtige har sit sædvanlige opholdssted, og loven i den stat, hvori både den bidragsberettigede og den bidragspligtige er statsborgere, finder anvendelse (statsborgerskabsfaktoren). Den stat, hvori den bidragspligtige har sit sædvanlige opholdssted, udviser en forbindelse med levevilkårene for underholdspligtens parter, i det mindste i den udstrækning det drejer sig om den bidragspligtiges muligheder for at sørge for den bidragsberettigedes fornødenheder. Loven i den stat, som begge parter er statsborgere i (og som er omhandlet i artikel 4, stk. 4, i Haagerprotokollen af 2007), behøver ikke at udvise en forbindelse med parternes aktuelle levevilkår. Den udpeges dog stadig som den, der finder anvendelse, på grund af en bestemt konstant faktor, som underholdspligtens parter kender, og som udviser en forbindelse med deres familieforhold.

60. På samme måde er valget af den lov, der skal anvendes, i henhold til artikel 8 i Haagerprotokollen af 2007 begrænset til lovene i stater, der på en vis måde har forbindelse med underholdspligtens parters familieforhold<sup>23</sup>. Hvis parterne vælger, hvilken lov der skal anvendes, er der dog næppe grund til at frygte, at den pågældende lov er en, hvis anvendelse parterne ikke havde kunnet forudse. Hvis det vælges, hvilken lov der skal anvendes, må denne forbindelse ikke være lige så stærk som den, der danner grundlag for lovvalgsreglerne i artikel 3 og 4 i Haagerprotokollen af 2007.

61. En systematisk fortolkning af lovvalgsreglerne i Haagerprotokollen af 2007 leder således til den konklusion, at de – på samme måde som kompetencereglerne i forordning nr. 4/2009 – bygger på følgende forudsætning: Den lov, der finder anvendelse på en underholdspligt, skal udpeges som sådan på grundlag af faktorer, der på en vis måde har forbindelse med den faktiske situation, de pågældende underholdsbidrag relaterer sig til, således at det er forudseligt for den omhandlede underholdspligts parter, at det er denne lov, der skal anvendes.

23 – Under omstændigheder som i den tvist, der verserer for den forelæggende ret, ville artikel 8, stk. 3, i Haagerprotokollen af 2007, hvorefter det ikke er muligt at vælge, hvilken lov der finder anvendelse »på underholdspligt, der vedrører en person under 18 år eller en voksen«, givet have været til hinder for et lovvalg. Muligheden (i henhold til artikel 7 i Haagerprotokollen af 2007) for at vælge domstolslandets lov som den lov, der finder anvendelse i en bestemt sag, begrænses af bestemmelserne i forordning nr. 4/2009, på grundlag af hvilke de myndigheder udpeges, som har kompetence til at behandle en given sag. I øvrigt skal det bemærkes, at en ret i enhver medlemsstat kan være kompetent på grundlag af artikel 5 i forordning nr. 4/2009, hvis sagsøgte giver møde for den. Det er uklart, hvilke virkninger med hensyn til lovvalg det ville have at tillægge en ret i en medlemsstat en sådan kompetence, hvis denne medlemsstats lov derpå skulle anvendes i medfør af artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007. Det skal ligeledes bemærkes, at sagsøgte fremmøde og den efterfølgende anvendelse af domstolslandets lov i henhold til artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede på en vis måde ville være i strid med det forbud mod at vælge, hvilken lov der skal finde anvendelse, som er indeholdt i protokollens artikel 8, stk. 3.

### *c) Formålsbestemt fortolkning*

62. Endvidere skal der tages stilling til spørgsmålet, om anvendelsen af loven i en stat, som ikke har væsentlig forbindelse med den faktiske situation, de pågældende underholdsbidrag relaterer sig til, ville være i strid med formålet med kompetencereglerne og med de lovvalgsregler, der vedrører underholdspligt.

#### *1) Lettelse af en god retspleje som et formål med kompetencereglerne i forordning nr. 4/2009*

63. I henhold til 15. betragtning til forordning nr. 4/2009 havde kompetencereglerne i denne forordning til formål at tilpasse reglerne i »Bruxelles-ordningen« med henblik på at varetage de bidragsberettigedes interesser og fremme en god retspleje i Den Europæiske Union.

64. I Sanders og Huber-dommen<sup>24</sup> har Domstolen tidligere haft lejlighed til at fastslå, at hensynet til retsplejen ikke udelukkende skal forstås i betydningen optimering af domstolsorganisationen, men også ud fra parternes interesse, hvad enten der er tale om sagsøgeren eller sagsøgte, i bl.a. at have mulighed for let adgang til retsvæsenet og forudsigelighed med hensyn til kompetencereglerne.

65. Hvad dette angår er det standpunkt, generaladvokat Jääskinen udtrykte i den passage i sit forslag til afgørelse, hvortil Domstolen henviste i ovenstående uddrag af dommen, endnu klarere. Generaladvokaten anførte således, at nødvendigheden af at tage hensyn til de procesførendes interesser indebærer, at der sikres forudsigelighed med hensyn til kompetencen som følge af en nær tilknytning mellem retten og tvisten<sup>25</sup>.

66. Domstolen påpegede ligeledes indirekte i A-dommen<sup>26</sup>, at der skal være en forbindelse mellem den faktiske situation, der danner baggrund for tvisten om underholdspligt, og fastlæggelsen af kompetencen. I sin afgørelse af spørgsmålet om, hvorvidt et krav vedrørende en underholdspligt over for et barn skulle behandles af en ret i en medlemsstat, for hvilken der var indbragt en sag om separation eller brud på det ægteskabelige bånd mellem barnets forældre, eller af en ret i en anden medlemsstat, for hvilken der var indbragt en sag om forældreansvar vedrørende barnet, valgte Domstolen sidstnævnte mulighed. Som en af grundene til denne stillingtagen anførte den, at den domstol, der skal træffe afgørelse om forældreansvaret over for den mindreårige, har det bedste kendskab til de forhold, der er væsentlige ved bedømmelsen af barnets underholdskrav<sup>27</sup>.

67. Kompetencereglerne i forordning nr. 4/2009 synes (ligeledes i lyset af konklusionerne af en formålsbestemt fortolkning) at tage udgangspunkt i princippet om, at en tvist om underholdspligt skal behandles af retten (eller retterne) i en stat, med hvilken den pågældende tvist har en forbindelse på et niveau, der gør det muligt at sikre, at underholdspligtens parter kan forudse den internationale kompetence.

#### *2) Formålet med lovvalgsreglerne i Haagerprotokollen af 2007*

68. Et af lovvalgsreglernes grundlæggende formål er at sikre, at det er forudsigeligt, hvilken lov der finder anvendelse på en given faktisk situation. Lovvalgsreglerne kan bl.a. opfylde denne funktion, når en given stats lov udpeges som den, der skal anvendes, ved hjælp af faktorer, som på en vis måde har sammenhæng med den pågældende faktiske situation.

24 – Dom af 18.12.2014 (C-400/13 og C-408/13, EU:C:2014:2461, præmis 29).

25 – Generaladvokat Jääskinen's forslag til afgørelse Sanders og Huber (C-400/13 og C-408/13, EU:C:2014:2171, punkt 69).

26 – Dom af 16.7.2015 (C-184/14, EU:C:2015:479).

27 – Dom af 16.7.2015, A (C 184/14, EU:C:2015:479, præmis 44).

69. Ikke desto mindre efterlader artikel 4 i Haagerprotokollen af 2007 ikke nogen tvivl om, hvilken rolle denne bestemmelse har i det i protokollen fastsatte system af lovvalgsregler. Den har nemlig overskriften »Særlige regler til fordel for visse bidragsberettigede«. Artiklen finder kun anvendelse på visse underholdsforpligtelser<sup>28</sup>, herunder forældres forpligtelser over for deres børn. Der er derfor ingen tvivl om, at protokollens artikel 4 havde til formål at sikre bestemte bidragsberettigede mulighed for at opnå underholdsbidrag, selv om dette ikke var bestemt i den lov, der principielt fandt anvendelse ved bedømmelsen af de pågældende underholdsbidrag.

70. Imidlertid vidner visse bestemmelser i Haagerprotokollen af 2007 klart om et ønske om at bevare ligevægten mellem de interesser, underholdspligtens parter hver især har. Selv om bestemmelserne principielt ikke vedrører underholdsbidrag, som børn har til gode hos deres forældre, finder de dog anvendelse på de øvrige privilegerede bidragsberettigede, som er omhandlet i artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007. Domstolens fortolkning af protokollens artikel 4, stk. 2, vedrører også disse tilfælde. Derfor mener jeg, at det ved fortolkningen af artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 ikke kun er omstændighederne i hovedsagen, der skal tages i betragtning.

71. F.eks. kan den bidragspligtige ifølge artikel 6 i Haagerprotokollen af 2007 bestride et krav fra den bistandsberettigede, hvis der hverken efter loven i den stat, hvor den bidragspligtige har sit sædvanlige opholdssted, eller efter loven i den stat, hvis nationalitet begge parter har, hvis en sådan findes, består en underholdspligt over for den pågældende. Endvidere bestemmes det i artikel 8, stk. 5, i Haagerprotokollen af 2007, at den valgte lov ikke finder anvendelse, når anvendelsen af den ville føre til klart uretfærdige eller urimelige konsekvenser for en af parterne, medmindre parterne på tidspunktet for lovvalget var fuldt informeret om og klar over konsekvenserne af deres valg.

72. Jeg mener følgelig ikke, at Haagerprotokollen af 2007 bygger på den forudsætning, at den bidragsberettigede i alle tilfælde skal behandles gunstigere på bekostning af den bidragspligtige, uden at der tages hensyn til konsekvenserne af en sådan praksis. Af samme grund mener jeg ikke, at Kommissionens standpunkt er begrundet ud fra en formålsbestemt fortolkning.

#### *d) Historisk fortolkning*

73. Argumentationen om, at der skal være en forbindelse mellem levevilkårene og den lov, der skal anvendes på dem, støttes ligeledes af forarbejderne til forordning nr. 4/2009.

74. Et af de formål, der blev forfulgt under arbejdet i forbindelse med forordning nr. 4/2009 (ud over at forenkle borgernes liv og sikre effektiv inddrivelse af underholdsbidrag), var at styrke retssikkerheden<sup>29</sup>. Det var forudsat, at lovvalgsreglerne skulle udformes således, at retterne ville træffe afgørelser baseret på de materielle retsregler, der var »tættest relateret til sagen«, og ikke »i medfør af en lov, der ikke tager tilstrækkeligt hensyn til den relevante familiesituation«<sup>30</sup>.

75. Denne forudsætning afspejlede sig i forslaget til forordning, som næsten helt indtil afslutningen af lovgivningsarbejdet indeholdt lovvalgsregler, der henviste til begrebet om en tæt forbindelse mellem en given faktisk situation og den stat, efter hvis lov denne situation skulle bedømmes<sup>31</sup>.

28 – Jf. artikel 4, stk. 1, litra a)-c), i Haagerprotokollen af 2007.

29 – Begrundelsen for forslaget til forordning nr. 4/2009 (jf. fodnote 10), punkt 1.2.2, s. 5.

30 – Begrundelsen for forslaget til forordning nr. 4/2009 (jf. fodnote 10), punkt 1.2.2, s. 6.

31 – Uden i denne forbindelse at komme ind på, hvad der videre skete med de lovvalgsregler, forordningen skulle indeholde, begrænser jeg mig til at henvise til artikel 13, stk. 3, i forslaget til forordning nr. 4/2009. Det fastsattes i denne bestemmelse, at den lov skulle finde anvendelse, hvortil underholdspligten havde tætte forbindelser, hvis ingen af de love, der var udpeget i henhold til de øvrige lovvalgsregler, gav den bidragsberettigede mulighed for at opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige.

76. I sidste instans gav man ganske vist afkald på at indsætte lovvalgsregler i selve teksten til forordning nr. 4/2009 og besluttede at gøre dem ensartede ved hjælp af et aftalemæssigt instrument. Jeg tror imidlertid ikke, at EU-lovgiver fraveg sine oprindelige forudsætninger og besluttede at integrere Haagerprotokollen af 2007 i Unionens system af lovvalgsregler, hvis den ikke havde bygget på antagelsen om, at der skal være en forbindelse mellem den faktiske situation, der giver den bidragsberettigede ret til underholdsbidrag, og den stat, hvis lov finder anvendelse ved bedømmelsen af denne situation. EU-lovgiver fandt snarere, at Haagerprotokollen af 2007 opfyldte disse forventninger. Jeg anførte således i punkt 22 ovenfor, at den grundlæggende årsag til, at EU-lovgiver benyttede et aftalemæssigt instrument, var de vanskeligheder, der var forbundet med forhandlingerne om og vedtagelsen af en forordning, som indeholdt lovvalgsregler vedrørende underholdspligt.

***e) Konklusion vedrørende det første præjudicielle spørgsmål***

77. På baggrund af ovenstående argumentation, under hensyn til de utilfredsstillende resultater af den tekstuelle fortolkning og i betragtning af de entydige konklusioner af den systematiske fortolkning (der støttes af den historiske fortolkning) – som ikke strider imod den formålsbestemte fortolkning – er det min opfattelse, at lovvalgsreglerne i Haagerprotokollen af 2007 bygger på følgende forudsætning: Den lov, som finder anvendelse ved bedømmelsen af underholdsbidrag, skal være loven i den stat, der udviser en forbindelse med den faktiske situation, de pågældende underholdsbidrag relaterer sig til, i det mindste i en sådan grad, at den bidragsberettigede og den bidragspligtige kan forvente, at det er denne lov, der finder anvendelse på den underholdspligt, det drejer sig om.

78. Når det bestemmes i artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007, at domstolslandets lov finder anvendelse subsidiært, må det dreje sig om loven i den stat, som har (eller havde, når der er tale om underholdsbidrag for en tidligere periode, hvorom der fremsættes krav, efter at den bidragsberettigede har skiftet sædvanligt opholdssted) en forbindelse med den faktiske situation, der danner grundlag for den pågældendes ret til underholdsbidrag. Det er loven i den stat, hvis retter havde kompetence til at påkende tvister om underholdsbidrag i den periode, de omhandle underholdsbidrag relaterer sig til, der kan komme på tale som den, der udfylder en sådan funktion.

79. Skønt det forhold alene, at den lov, der finder anvendelse, udpeges, fordi den defineres som »domstolslandets lov«, ikke direkte foregriber, at der er en forbindelse mellem denne lov og en given faktisk situation, følger det af de kompetenceregler i forordning nr. 4/2009, som kan finde anvendelse, at det er nødvendigt, at der består en sådan forbindelse. Som anført ovenfor bygger de nævnte kompetenceregler på det princip, at en tvist om underholdsbidrag skal behandles af retterne i den stat, de omhandlede underholdsbidrag har en forbindelse med.

80. På denne måde anvendes for det første den lov, som er tættest på de levevilkår, hvorunder de pågældende underholdsbidrag skal tjene til at sørge for den bidragsberettigedes fornødenheder. I denne henseende afspejler den nævnte lov bedst de relevante omstændigheder i forbindelse med underholdspligten, såsom, bl.a., den bidragsberettigedes levetilstand og de behov, disse giver anledning til, den bidragspligtiges egne midler eller mere generelt de familieforhold, en sådan underholdspligts parter indgår i. Bedømmelsen af, om kravet om underholdsbidrag for en tidligere periode er berettiget, bør i princippet ske retrospektivt (så at sige), da der er tale om omstændigheder, som relaterer sig til det tidspunkt, hvor underholdsbidragene skulle have tjent til at opfylde den bidragsberettigedes behov. Om dette rent faktisk sker, beror imidlertid i sidste instans på den lov, som finder anvendelse på den omhandlede underholdspligt, og de procedurebestemmelser, som den ret, sagen er indbragt for, er undergivet.

81. For det andet opfylder lovvalgsreglerne ved denne fremgangsmåde deres grundlæggende formål, nemlig at sikre, at det er forudsigeligt, hvilken lov der finder anvendelse ved bedømmelsen af en given faktisk situation.

82. På baggrund af det ovenstående foreslår jeg, at Domstolen (under hensyn til mit forslag til omformulering af det første præjudicielle spørgsmål) besvarer dette på følgende måde: Artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 skal fortolkes således, at domstolslandets lov finder anvendelse, når den bidragsberettigede kræver underholdsbidrag af den bidragspligtige med tilbagevirkende kraft i tilfælde, hvor 1) den bidragsberettigede har anlagt sagen om underholdsbidrag i en anden stat end den, hvori den bidragspligtige har sit sædvanlige opholdssted, 2) den bidragsberettigede ikke kan opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige i henhold til loven i den stat, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted, og som er udpeget som den, der skal anvendes i henhold til artikel 3, stk. 1 og 2, i Haagerprotokollen af 2007, 3) domstolslandets lov svarer til loven i den stat, hvis retter havde kompetence til at påkende tvisten om underholdsbidragene i den periode, de relaterer sig til. Det påhviler den nationale domstol at fastslå disse omstændigheder.

#### **D. Det andet præjudicielle spørgsmål**

83. Med sit andet præjudicielle spørgsmål, som er fremsat for det tilfælde, at Domstolen svarer benægtende på det første spørgsmål, ønsker den forelæggende ret klarlagt, hvorledes artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 skal fortolkes, i den udstrækning det fastsættes i denne bestemmelse, at domstolslandets lov finder anvendelse, hvis den bidragsberettigede »i medfør af den lov, som er omhandlet i [protokollens] artikel 3, ikke kan opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige«.

84. De følgende betragtninger kan vise sig at have betydning for den forelæggende ret, hvis Domstolen finder anledning til at besvare det andet præjudicielle spørgsmål.

85. I forbindelse med dette andet spørgsmål har den forelæggende ret fremhævet, at der efter tysk ret principielt ikke kan kræves underholdsbidrag for en tidligere periode i forhold til, når kravet fremsættes for en domstol. Undtagelserne fra denne hovedregel fastsættes i § 1613 i BGB. Ifølge bestemmelsens stk. 1 omfatter disse undtagelser de situationer, hvor det er blevet pålagt den bidragspligtige at give oplysning om sin indkomst og formue med henblik på inddrivelse af underholdsbidragene, og hvor den bidragspligtige er bagud med betalingen, samt de tilfælde, hvor der foreligger litispændens i relation til det pågældende underholdsbidrag. Den forelæggende ret oplyser i denne sammenhæng, at skønt fordringen vedrørende underholdsbidrag består i hovedsagen, har den bidragsberettigede undladt at fremsætte krav over for den bidragspligtige.

86. Den tyske regering og Kommissionen indtager med henvisning til rapporten fra A. Bonomi et samstemmende standpunkt og taler for en udvidende fortolkning af betingelsen i artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 om, at det ikke er muligt at opnå underholdsbidrag.

87. Det hedder i punkt 61 i rapporten fra A. Bonomi, at udtrykket »ikke kan opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige« ikke kun henviser til situationer, hvor der i den lov, som normalt finder anvendelse, slet ikke fastsættes mulighed for underholdsbidrag, men ligeledes til situationer, hvor underholdsbidragene ikke kan opnås, fordi lovfæstede betingelser ikke er opfyldt. I ovennævnte rapport eksemplificeres dette udsagn ved henvisning til en bestemmelse, hvorefter underholdspligten bortfalder, når det pågældende barn fylder 18 år.

88. Det skal bemærkes, at artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 svarer til reglerne i Haagerkonventionen af 1973<sup>32</sup>. Ifølge dennes artikel 6 kunne domstolslandets lov ligeledes anvendes, når den bidragsberettigede ikke kunne opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige i henhold til den nationale lov i det land, hvori den bidragsberettigede havde sit sædvanlige opholdssted, eller i henhold til den fælles nationale lov.

32 – Haagerkonventionen af 2.10.1973 om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt (herefter »Haagerkonventionen af 1973«) (tilgængelig i elektronisk form: <https://www.hcch.net/fr/instruments/conventions/full-text/?cid=86>).



89. I øvrigt henvises der i indledningen til Haagerprotokollen af 2007 til Haagerkonventionen af 1973. Bestemmelserne i denne må derfor, i det mindste til en vis grad, udgøre en inspirationskilde for reglerne i Haagerprotokollen af 2007.

90. I punkt 145 i den af M. Verwilghen udarbejdede forklarende rapport om Haagerkonventionen af 1973<sup>33</sup> anføres det, at domstolslandets lov kunne anvendes, hvis en af de lovfæstede betingelser i den lov, der fandt anvendelse, ikke var opfyldt. Denne bemærkning af generel karakter ledsages af et eksempel, hvori der henvises til en bestemmelse i den lov, der finder anvendelse, som ikke fastsætter, at der er underholdspligt mellem adoptanter og adopterede i tilfælde, hvor den adopterede ikke har afbrudt forbindelsen med sin oprindelige familie.

91. Det angives samstemmende i rapporterne fra A. Bonomi og M. Verwilghen, at domstolslandets kan finde anvendelse ved bedømmelsen af underholdspligten, hvis en lovfæstet betingelse for effektivt at kræve underholdsbidrag fra den bidragspligtige ikke er opfyldt.

92. I denne henseende afspejler den brede fortolkning af betingelsen om, at det ikke er muligt at opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige, ratio legis for artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007, nemlig at råde bod på situationer, hvori en bidragsberettiget, der falder ind under en af de kategorier, som opregnes i bestemmelsens stk. 1, ikke kan skaffe midler til sit underhold.

93. I hovedsagen skyldes det forhold, at det ikke er muligt at opnå underholdsbidrag i henhold til tysk ret, ganske vist, at den bidragsberettigede undlod at træffe en bestemt foranstaltning, som udgør en lovfæstet betingelse for at kunne kræve underholdsbidrag med tilbagevirkende kraft. Det fremgår imidlertid ikke af noget, at tilfælde, hvor den bidragsberettigede har udvist passivitet, er udelukket fra anvendelsesområdet for artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 med henblik på (så at sige) at straffe den bidragsberettigede for ikke at have truffet visse foranstaltninger, som efter loven normalt gælder for den pågældende underholdspligt.

94. Endvidere er det vanskeligt at anse anlæggelse af en udvidende fortolkning af betingelsen (i artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007) om, at det ikke er muligt at opnå underholdsbidrag, som udtryk for et uforholdsmæssigt privilegium for den bidragsberettigede. To argumenter taler for dette standpunkt.

95. For det første kan der i denne henseende opretholdes en ligevægt mellem de to parter respektive interesser på grundlag af artikel 6 i Haagerprotokollen af 2007. Denne bestemmelse gør det muligt at bestride et krav fra den bidragsberettigede, når en underholdspligt (bortset fra en pligt, der følger af et forældre-barn-forhold over for et barn<sup>34</sup>) hverken »består« efter loven i den stat, hvor den bidragspligtige har sit sædvanlige opholdssted, eller efter loven i den stat, hvori begge parter er statsborgere, hvis en sådan findes. På trods af den kategoriske formulering af denne bestemmelse, der synes udelukkende at relatere sig til situationer, hvor der ikke »består« en underholdspligt, angives det i punkt 108 i rapporten fra A. Bonomi, at denne betingelse skal forstås således, at den har samme betydning som betingelsen efter artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007. Eftersom betingelsen i artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 skal fortolkes udvidende, må der anlægges en tilsvarende fortolkning af protokollens stk. 6.

33 – M. Verwilghen: *Rapport explicatif sur les Conventions-Obligations alimentaires de 1973*, Actes et documents de la Douzième session de la Conférence de La Haye (1972), bind IV, Obligations alimentaires, s. 384-465 (ligeledes tilgængelig i elektronisk form på fransk og engelsk: <https://www.hcch.net/fr/publications-and-studies/details4/?pid=2946>).

34 – Artikel 6 i Haagerprotokollen af 2007 finder heller ikke anvendelse på underholdsbidrag mellem ægtefæller, tidligere ægtefæller eller personer, hvis ægteskab er blevet erklæret ugyldigt. Ikke desto mindre er der for disse grupper af forpligtelser fastsat en ret til indsigelse for parterne i artikel 5 i Haagerprotokollen af 2007.

96. For det andet begrænser mit forslag til svar på det første præjudicielle spørgsmål ligeledes de risici for misbrug, der er forbundet med en udvidende fortolkning af betingelsen om, at det ikke er muligt at opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige. De skridt, en bidragsberettiget tager med henblik på at opnå, at retten (eller retterne) i en bestemt stat er kompetent(e), således at dennes (eller disses) lov finder anvendelse i overensstemmelse med artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007, vil nemlig ikke have den tilsigtede virkning, hvis de pågældende retter indtil da ikke har haft kompetence til at påkende den omhandlede tvist.

97. På baggrund af ovenstående betragtninger foreslår jeg, for det tilfælde, at Domstolen besvarer det andet præjudicielle spørgsmål, at dette svar affattes som følger: Artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 skal fortolkes således, at udtrykket »ikke kan opnå underholdsbidrag« i denne bestemmelse ligeledes henviser til tilfælde, hvor retten på den bidragsberettigedes tidligere opholdssted ikke giver effektiv mulighed for at opnå indfrielse af et krav om underholdsbidrag med tilbagevirkende kraft, alene af den grund, at visse lovfæstede betingelser såsom de i BGB's § 1613 fastsatte ikke er opfyldt.

## VI. Forslag til afgørelse

98. På baggrund af ovenstående betragtninger foreslår jeg, at Domstolen giver følgende svar på de af Oberster Gerichtshof (øverste domstol, Østrig) forelagte præjudicielle spørgsmål:

- »1) Artikel 4, stk. 2, i protokollen om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt, som er bilagt Rådets afgørelse 2009/941/EF af 30. november 2009 om Det Europæiske Fællesskabs indgåelse af Haagerprotokollen af 23. november 2007 om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt, skal fortolkes således, at domstolslandets lov finder anvendelse, når den bidragsberettigede kræver underholdsbidrag af den bidragspligtige med tilbagevirkende kraft i tilfælde, hvor 1) den bidragsberettigede har anlagt sagen om underholdsbidrag i en anden stat end den, hvori den bidragspligtige har sit sædvanlige opholdssted, 2) den bidragsberettigede ikke kan opnå underholdsbidrag fra den bidragspligtige i henhold til loven i den stat, hvori den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted, og som er udpeget som den, der skal anvendes i henhold til artikel 3, stk. 1 og 2, i Haagerprotokollen af 2007, 3) domstolslandets lov svarer til loven i den stat, hvis retter havde kompetence til at påkende tvisten om underholdsbidragene i den periode, de relaterer sig til. Det påhviler den nationale domstol at fastslå disse omstændigheder.
- 2) Artikel 4, stk. 2, i Haagerprotokollen af 2007 skal fortolkes således, at udtrykket »ikke kan opnå underholdsbidrag« i denne bestemmelse ligeledes henviser til tilfælde, hvor retten på den bidragsberettigedes tidligere opholdssted ikke giver effektiv mulighed for at opnå indfrielse af et krav om underholdsbidrag med tilbagevirkende kraft, alene af den grund, at visse lovfæstede betingelser ikke er opfyldt.«